

[Steen Folke]

hvor mange der skal være tilmeldt, og siger, at de skal gælde ens for alle. Det er rigtigt, at det er der en slags lighed i, men det er klart, at mulighederne for at opfylde de krav er betydelig større i København, Odense, Århus og Ålborg, end de er i Rønde og de andre steder, hvor der ligger nogle af disse kursus. Jeg mener i hvert fald, at det er en ganske urimelig og vilkårlig måde at gribe ind på over for de mindre kursus, der ligger nogle steder, hvor der ikke er så mange uddannelsesstillbud. Jeg kunne godt tænke mig at høre ministerens forklaring på det.

Jeg vil godt understrege, at vi er imod stramningerne under alle omstændigheder.

Eva Møller (KF):

Jeg vil godt indledningsvis sige til undervisningsministeren, at ordene om det høje niveau var ikke mine, men Gymnasieskolernes Lærerforenings. Når ministeren udtalte, at hun gerne havde set Gymnasieskolen, skal jeg gøre opmærksom på, at det er Gymnasieskolernes Lærerforening, der har protesteret mod nedlæggelse af kurserne og her har brugt ordene, at her er den eneste eksamen på højt niveau, som kan tages på 2 år. Det går ikke på nogen speciel gren.

Selv om det næsten er overflødigt efter de bemærkninger, hr. Steen Folke kom med i sidste omgang, vil jeg godt svare, når ministeren hele tiden spørger, om vi da bare vil opretholde alle kurserne, om det skal være således, at de kurser, der nu engang er der, skal blive ved at være der til evig tid: det er der jo ingen af os der taler om. Vi finder bare, at de forslag, man nu kommer med fra ministerens side, er meget rigoristiske. Vi synes, det er mærkeligt, at man på netop kurserne, som har en særlig betydning for mange danskere, skal opretholde et krav om, at der skal være 18 alle steder, når man i det almindelige gymnasium har væsentligt mindre krav til antallet af elever for at opretholde en gren. Det er det, vi protesterer imod, ikke imod, at man vil nedlægge de helt små hold.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Inden vi går videre, vil jeg gerne med venlig hilsen både til samtlige ordførere og til ministeren citere forretningsordenens § 11: »Ved 1. behandling drøftes lovforslaget ud fra principielle synspunkter uden nærmere gennemgang af enkeltheder.« Også denne bestemmelse i forretningsordenen må gerne efterleves.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af højere uddannelsesinstitutioner.
(Lovforslag nr. L 152. Fremsat 29/1 81).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Denne lovændring handler generelt om, at det er nødvendigt at se på de eksisterende eksamenssystemer og gennemgå dem og give ministeren bemyndigelse til at lave en forenkling, hvis det er muligt og forsvarligt, ligesom man vil prøve at kigge nærmere på klagemulighederne og overveje selve klageordningen. Socialdemokratiet kan tilslutte sig dette forslag.

Bertel Haarder (V):

Ubegrænset tilslutning til intentionen.

Eva Møller (KF):

Det er for det konservative folkeparti et hovedprincip, at vi ønsker eksaminer – og eksaminer afholdt under medvirken af eksterne censorer. Vi mener, at de studerende som alle andre elever har et krav på at få deres præstationer vurderet, og at det skal ske på en sådan måde, at der, så vidt det er menneskeligt muligt, ikke kan rejses tvivl om bedømmelsens rigtighed. Dette sidste mener

[Eva Møller]

vi at skylde de studerende; de har som alle andre krav på retssikkerhed. Det skal ikke være således, at nogen i forløbet af en uddannelse kan nære angst for at stille læreren spørgsmål eller have fra læreren afvigende synspunkter, fordi man frygter, at dette kan få konsekvenser for éns eksamen. Ligeledes er det selvfølgelig også i samfundets interesse at sikre bedømmelsernes rigtighed. Vi frygter kort sagt, at der kan blive tale om uensartede niveauer fra institution til institution og om ensidig undervisning, dersom der ikke medvirker eksterne censorer.

Jeg finder det også lidt mærkeligt, at dette lovforslag fremsættes samtidig med, at ministeriet vil nedsætte et udvalg, der skal overveje principielle spørgsmål om eksaminernes funktion som led i og dokumentation af uddannelserne. Var det ikke rimeligt at afvente denne undersøgelse, inden man gennemfører ændringer i det bestående system, og da specielt inden den fælles eksamensordning for institutionerne under styrelsesloven og andre videregående uddannelsesinstitutioner, der omtales sidst i bemærkningerne? Det sidste ønsker man endda gerne gennemført uden behandling af et lovforslag.

Vi ønsker ikke ændringer og da slet ikke så vidtgående ændringer som antydnet her, nemlig at det kan ske uden et egentligt lovforslag. Vi ønsker ikke på dette område at give ministeren en generel bemyndigelse til at afholde eksaminer uden medvirken af censorer.

Hvis der skal en ændring af lovteksten til, for at man kan nøjes med én censor i stedet for to, for at opnå overflytning af enkelte eksaminer fra mundtlige til skriftlige eller omvendt, hvis der er forskel i behovet for censur, og måske også en ændring, der medfører, at man på meget store begynderhold kan have en anonym aflevering og kun intern censur, vil vi gerne se positivt på sådanne enkelte konkrete lovændringer, men vi kan ikke medvirke til en generel bemyndigelse om afskaffelse af censorer.

Hvad angår lovforslagets sidste del, om en ændret klageadgang, vil vi gerne være positivt indstillet over for en ændring, for vi finder også, at den øjeblikkelige klagevej er meget lang og ofte tillige meget ressourcekrævende, da man i nogle tilfælde i visse uddannelser har ret til at påbegynde det efterfølgende års uddannelse, selv om man er dum-

pet fra første eller andet år, hvis man bare har anket over eksamen, har klaget over resultatet. Det finder vi er urimeligt ressource-spild.

Halvgaard (FP):

Gang på gang har forskellige partier her i salen forsøgt at få gennemført en omfattende revision af styrelsesloven; desværre er det mislykkedes hver gang. I stedet foretager man med mellemrum nogle småjusteringer, småapperier, som desværre ikke ændrer ved styrelseslovens mangler og urimeligheder.

De forslag om ændringer, der behandles i dag, går for det første ud på, at det skulle være muligt at reducere antallet af prøver, for det andet, at eksaminer og prøver kan afholdes uden medvirken af censorer, og for det tredje, at undervisningsministeren får mulighed for at forenkle det nuværende eksamensklagesystem.

Fremskridtspartiet er betænkeligt, hvis der lempes ved prøvesystemerne og sker en reduktion af antallet af prøver. Vi mener også, det er betænkeligt, at undervisningsministeren får hjemmel til at bestemme, at eksaminer og prøver kan afholdes uden medvirken af censorer. Hvis der skal spares på dette område – og det hører jo sådan set til småtingsafdelingen – burde man gennemføre den ordning, at censorer, der har andet embede, ikke kan oppebære specielle ekstrahonorarer for deres censorvirksomhed.

Derimod er fremskridtspartiet enig med undervisningsministeren i, at ministeren skal have mulighed for at forenkle det nuværende eksamensklagesystem.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Her er tale om nok en bemyndigelseslov, og det er vi heller ikke meget for; vi mener i det hele taget, at der er for mange bemyndigelseslove. Vi mener også, der er for mange eksaminer, men vi mener dog, man skal have en eksamen efter en endt erhvervsuddannelse. Det er såmænd ikke, fordi vi har megen tillid til, at en eksamen skulle være noget objektivt mål for den studerendes kunnen, men vi mener, det bliver endnu mindre objektivt, hvis censorerne fjernes fra bedømmelsen, og derfor ønsker vi ikke at give den mulighed. Men det er muligt, at man kan indskrænke antallet af eksterne censorer i

[Marianne Bentsen-Pedersen]

nogle sammenhænge, og det vil vi gerne se på i udvalget.

Men jeg mener, det er uheldigt at ændre klageadgangen samtidig med, at man ændrer selve eksamensformen. Det vil være meget svært for det udvalg, der er nedsat, at måle, hvad der har virkningen, om det er den ene ændring eller det er den anden. Så også af den grund mener vi, at man skal bibeholde den ankeinstans, der er. Når man gør selve eksamensformen mindre stram, er det også nødvendigt, at afgørelsen stadig væk kan ankes.

Lone Dybkjær (RV):

Da den radikale uddannelsespolitiske ordfører fortsat er på Fyn, skal jeg på hans vegne sige, at vi kan støtte lovforslagets gennemførelse. Vi vil dog under udvalgsarbejdet se nærmere på spørgsmålet om de studerendes retssikkerhed i forbindelse med de foreslåede ændringer af såvel eksamenssystemet som klageadgangen.

Mimi Jakobsen (CD):

Centrum-demokraterne kan naturligvis også tilslutte sig lovforslaget, da det jo er et led i det økonomiske forlig; vi tager det altså også som det besparelsesforslag, som det giver sig ud for at være.

Jeg vil gerne sige til især fru Eva Møller, at vi fra CDs side i høj grad har været opmærksomme på, om der nu skete en niveausenkning, om man nu kunne tale om, at troværdigheden ved disse eksaminer blev forringet. Jeg tror ikke, jeg røber hemmeligheder ved at fortælle, at ministeren har overbevist os om, at det ikke vil blive tilfældet. Ministeren kan eventuelt for referatets skyld bekræfte dette i dag, og i hvert fald er det jo noget, vi kan tage op under udvalgsarbejdet. Jeg vil også gerne love ministeren, at vi vil være meget opmærksomme på, om dette efter vores mening skulle ske.

Vi kan tilslutte os lovforslaget.

Steen Folke (VS):

VS bryder sig ikke meget om det eksamenssystem, som findes ved de højere uddannelser, så forslag om at reducere antallet af eksaminer og den slags vil vi på forhånd være velvilligt indstillet over for. Jeg mener også, at nedskæringen i antallet af censorer

og andre ting af den art er noget, som med rimelighed kan gennemføres.

Derimod er jeg lidt mere skeptisk over for den anden del af dette lovforslag, dette med, som det hedder, at forenkle det nuværende eksamensklagesystem. Ingen kan selvfølgelig have noget imod forenkling – det kan i sig selv være udmærket – og jeg vil ikke bestride, at det nuværende system er forholdsvis bureaukratisk opbygget, men alligevel er jeg betænkelig, og det, jeg er betænkelig ved, er, om det påtænkte forenklede system nu også vil give den samme garanti for at være en reel ankeinstans.

En af de ting, som gør mig betænkelig, er en passus i bemærkningerne, hvor der gøres opmærksom på, at noget af det, som har givet anledning til kritik, er, at der i de ankekommissioner, som kan behandle sådanne klagesager, også kan sidde studerende. Det finder jeg ikke spor urimeligt; jeg synes tværtimod, det er højst rimeligt, at der kan indgå studerende i sådanne ankekommissioner. Det er jo ikke studerende alene, som kommer til at afgøre de pågældende sager, det sker altid sammen med lærere, men altså selve det, at der kan være repræsenteret studenter i sådanne ankekommissioner, mener jeg er rimeligt og faktisk nødvendigt. Det er klart, der også ligger en slags kontrolinstans set fra de studerendes synspunkt i dette, at der kan være studenter med i en sådan kommission. Det gør mig altså betænkelig, når det i lovforslagets bemærkninger anføres, at det er noget af det, man vil kigge på. Jeg vil spørge ministeren direkte: er det, der tilsigtes med den såkaldte forenkling, at man nu skal hive de studerende ud? Hvis det er tilfældet, vil vi klart vende os imod det. Men det er muligt, der er elementer af forenkling, som vi er tilhængere af, hvis de indeholder de samme retsgarantier for de studerende som den gældende ordning.

Alfred Hansen (DR):

Retsforbundet kan ikke støtte lovforslag nr. L 152 – af følgende grunde: Ministeren lægger med forslaget op til, at eksterne censorer skal fjernes; i hvert fald er der i § 2, stk. 4, 2. punktum, indbygget en mulighed for, at ministeren kan fastsætte en anden person til at vurdere resultaterne i de enkelte situationer, nemlig ved at fjerne de eksterne

[Alfred Hansen]

censorer og bruge lokale, som jeg mener i mange situationer kommer på en uriaspost, i det øjeblik de skal til at bedømme de elevs præstationer, som de omgås til daglig. Det vil det nok resultere i, og det mener jeg må bringe for det første censorerne, lærerne, i en vanskelig situation, ligesom jeg absolut ikke mener, det kan være tilfredsstillende for eleverne at skulle vurderes af folk, som de kender, og som går sammen med dem til daglig.

Det bør være en uvildig instans, der foretager denne vurdering; det ville være mest betryggende for de uddannelsessøgende.

Det er den væsentligste indvending, vi har mod dette lovforslag. Det lyder meget interessant, at ministeren vil overveje en anden form for klageinstans. Jeg stillede spørgsmål til ministeren for et års tid siden vedrørende en klagesag fra Odense, hvor en studerende fra at have fået prædikatet »ikke bestået« ankede og fik dette ændret til »bestået«. Dengang svarede ministeren, at man måske skulle se på en revision. Jeg ved ikke, om det er det, der har fået ministeren til at overveje nogle ændringer. Jeg er meget interesseret i at få at vide i udvalget, hvad ministeren har tænkt sig, om det klageren, der skal have styrket sin position, eller det er en anden sammensætning af de personer, som skal foretage en vurdering af den pågældende klage.

Man skubber det økonomiske aspekt foran sig som løftestang for at fjerne de eksterne censorer, og da regeringen jo er ude efter besparelser, ved jeg ikke, om vi skal gå og vente på, at der kommer et forslag fra justitsministeren om også at ændre rettergangen for folk, der skal have vurderet deres eventuelle forseelse. Uden at jeg ellers vil drage paralleller imellem disse ting, kan jeg sige, at det ville være en naturlig konsekvens, for det er da billigere at lade retsbetjentene, som alligevel er i nærheden af domstedet, afsige domme fremfor at have ansat dommere specielt til det. Jeg synes, det ville være et meget uheldigt lovforslag, der kunne komme ud af det, og jeg kan i hvert fald på forhånd sige, at jeg ikke vil kunne støtte det. Men jeg synes nok, dette kan give anledning til det spørgsmål, om det er sådan, at man alle steder vil fjerne de uvildige instanser, som jeg synes er en betryggelse i vores retssamfund.

Formanden:

Man er ikke forpligtet til at bruge sin tale-tid, hvis man ikke har mere at sige om den sag, der er til behandling.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Også her vil jeg gerne takke ordførerne for den overvejende velvillige indstilling, der var til lovforslaget. Jeg har kun nogle meget få bemærkninger at gøre.

Til fru Marianne Bentsen-Pedersen vil jeg sige, at jeg tror, hun kender min indstilling til eksaminer og prøver på folkeskoleniveau, men jeg kan her helt borttage hendes bekymring. Her ligger ingen lumske bagtanker om at lave et universitetssystem, som ville ende uden eksamen. Her deler jeg fru Marianne Bentsen-Pedersens betragtninger om, at det er klogt, at det ender med en eksamen, uanset hvad man så kan mene om eksaminers objektivitet eller ej.

Jeg vil godt gøre opmærksom på, at det, der kan være tale om i forbindelse med intern censur, kan f. eks. være en deleksamen, som indgår som forudsætning på den ene eller anden led eller eventuelt som stofmængde igen i en senere eksamen, hvor der er ekstern censur. Der kan man sige, det er urimeligt dobbeltcheck, at der skal være ekstern censur, som jo ikke bare er et spørgsmål om vederlag, men også om rejseudgifter osv., som er en relativ økonomisk belastning. Det er altså ting af den art.

Jeg er meget opmærksom på de studerendes retssikkerhed i den forbindelse. Det er meget vigtigt, at vi ikke svækker de studerendes retssikkerhed.

Fru Mimi Jakobsen lovede mig, at hun ville følge reglerne meget nøje. Det er et løfte, fru Mimi Jakobsen ikke havde behøvet at afgive. Jeg ville være helt overbevist om, også uden at have fået et løfte, at centrum-demokraterne vil følge alt, hvad der hedder eksamensregler, meget nøje i uddannelsesudvalget.

Hr. Alfred Hansen spurgte, hvad jeg havde tænkt mig. Ja men, hr. Alfred Hansen, det står jo i bemærkningerne til lovforslaget. Jeg har gjort opmærksom på, at jeg finder det rigtigt, at et udvalg skal se på både eksamensreglerne og klagerreglerne, og jeg har ikke tænkt mig at foretage mig noget, før dette udvalg er færdigt. Det må være rimeligt at få dets vurdering af, hvad ændringerne

[Undervisningsministeren]

skal være, inden der bliver taget stilling i ministeriet. Lad os nu se arbejdet fra dette udvalg og derefter tage stilling til, hvad der så skal ske.

Bertel Haarder (V):

Da min meget kortfattede tilslutning har givet anledning til overraskelse hos visse ordførere, skal jeg sige, at tilslutningen især drejer sig om punkt 2, hvor tilslutningen er uforbeholden, og punkt 1, hvor der er tilslutning til intentionen, som jeg sagde. Men når det gælder censorordningen i øvrigt, kan jeg da love, at jeg i udvalget vil stille spørgsmål om, hvem der egentlig indstiller og så at sige ansætter censorer ved de forskellige institutioner. F.eks. har jeg for nylig fået at vide i forbindelse med et stillingsopslag på Roskilde universitetscenter, at det skam var godkendt af censorerne, hvortil jeg spørger: hvem har indstillet dem? Det er en arbejdsmark, som i høj grad kan fortjene dyb ransagelse i udvalget, men det har ikke et klap med dette forslag at gøre, og derfor var min tilslutning så uforbeholden.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Heller ikke det, at hr. Bertel Haarder vil stille spørgsmål i udvalget, kommer bag på mig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglige grunduddannelser. (Udgifter til afsluttende faglige prøver).

(Lovforslag nr. L 153. Fremsat 29/1 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Jimmy Stahr (S):

Formålet med lovforslaget er at ændre EFG-loven, således at omkostningerne ved en eventuel afsluttende faglig prøve afholdes af de faglige udvalg mod hel eller delvis refusion fra de enkelte praktikvirksomheder. Dette kan socialdemokratiet tilslutte sig.

Bertel Haarder (V):

Venstre har ikke nogen indvendinger mod, at man forsøger at rette op på nogle af de notoriske problemer og fejl, der har været i det uddannelsessystem, vi her behandler, nemlig de erhvervsfaglige grunduddannelser, men vi vil sige her som til det forslag, vi havde til behandling, jeg tror, det var i sidste uge, om ferie, at man faktisk forøger omkostningerne for de virksomheder, der skal have de pågældende elever, og derfor er der altså et lille finansieringsproblem. Når jeg nævner det, er det, fordi vi så sent som sidste torsdag havde en lang debat om, at vi nu måtte ud at skaffe flere lærlinge; så er det bedste, man kan gøre, måske ikke at gøre det dyrere at tage en lærling.

Men selvfølgelig skal pengene findes, og vi ser fordomsfrit på det. Vi har også forstået, at de berørte organisationer har tilsluttet sig tanken, men det er jo ikke ensbetydende med, at alle de virksomheder, som skal have lærlinge, tilslutter sig, og derfor vil vi altså gerne bore lidt mere i spørgsmålet, hvor bred tilslutningen til dette lovforslag egentlig er hos dem, som vi med vold og magt skal have til at tage nogle flere lærlinge i de kommende år. Det er vores eneste bekymring i denne sag.

Karen Højte Jensen (KF):

Dette lovforslag åbner indirekte mulighed for at etablere prøver og tests i EFG-systemet. Det hilser vi fra konservativ side med tilfredshed, idet vi betragter dette som en styrkelse af EFG-systemet.

Hvad angår finansieringen, er det jo en ligestilling mellem EFG og lærlingene, og det kan vi acceptere.

Halvgaard (FP):